

VOORSTEL voor het algemeen bestuur

ONDERWERP Begroting 2025 en Meerjarenraming 2026-2029		Reg. Nr.	Z/24/064472-276020
		Afdeling	Financiën, Inkoop en Recht
Portefeuillehouder	H.J. Pereboom	Opsteller	Kool, Marc
Datum DB - vergadering	5 november 2024		marckool@wdodelta.nl
Datum AB - vergadering	26 november 2024		+316 34171385

VOORSTEL

Het AB besluit:

1. Af te wijken van het financieel uitgangspunt van de begrotingsbrief ten aanzien van het actuele meerjarige rentepercentage en dit aan te passen van 3% naar 2,75%;
2. Het actuele meerjarige rentepercentage als uitgangspunt te hanteren voor de hoogte van het bouwrentepercentage (voor begroting 2025 is dat 2,75%);
3. Voor de berekening van de omvang van het weerstandsvermogen uit te gaan van een opslagfactor voor onvoorziene risico's van factor 1,4 in plaats van factor 1,6;
4. De begroting voor 2025 vast te stellen inclusief:
  - a. de daarin opgenomen maatregelen;
  - b. de geraamde kosten en opbrengsten;
  - c. de onttrekkingen aan de egalisatiereserve watersysteembeheer van € 6,208 mln. en de egalisatiereserve zuiveringsbeheer € 2,508 mln.;
  - d. de verdeling van de kosten van het programma Maatschappij en organisatie over de programma's watersysteembeheer 60,1% en zuiveringsbeheer 39,9%;
  - e. de intentie om de omvang van de algemene reserves watersysteembeheer en zuiveringsbeheer op basis van de geactualiseerde risicoanalyse aan te passen naar respectievelijk € 3,952 mln. en € 3,612 mln. en deze mutatie bij het vaststellen van de jaarstukken 2024 te realiseren;
5. De delegatielijst voorgenomen investeringen 2024-2026 vast te stellen;
6. Kennis te nemen van de meerjarenraming 2026-2029.

SAMENVATTING

De indeling en vormgeving van deze begroting is niet gelijk aan die van vorig jaar. Dit is gedaan om de leesbaarheid te vergroten. Verder is eind 2023 het Waterschapsbesluit gewijzigd om meer aansluiting te vinden bij de verslaggevingsregels voor gemeenten en provincies. Deze wijzigingen hebben gevolgen voor de inrichting van deze begroting en meerjarenraming (MJR).

In vergelijking met het gepresenteerde financiële kader in de begrotingsbrief van € 177,4 mln. komt deze begroting uit op € 175,9 mln. Dat is € 1,5 mln. lager.

Financieel kader begroting 2025 en MJR 2026-2029 (bedragen * € 1 mln.)	2025	2026	2027	2028	2029
Financieel kader begrotingsbrief 2025	€ 177,38	€ 187,86	€ 197,42	€ 200,19	€ 202,35
+ Nieuwe ontwikkelingen	€ 0,25	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00
+ Autonome ontwikkelingen	€ 1,17	€ 1,71	€ 1,64	€ 1,59	€ 1,56
- / + bijstelling kapitaallasten	€ -2,95	€ -3,49	€ -3,00	€ 4,04	€ 9,89
Financieel kader begroting 2025 en MJR 2026-2029	€ 175,85	€ 186,08	€ 196,06	€ 205,82	€ 213,80

BEOOGD EFFECT EN/OF RESULTAAT

Met deze begroting bieden wij inzicht in onze plannen voor 2025. Ook ramen wij onze uitgaven en inkomsten voor het jaar 2025 en schetsen wij het financieel meerjarenperspectief voor de jaren 2026-2029.

KADER

Voor de begroting geldt als kader het "Waterschapsbesluit" en de "Regeling beleidsvoorbereiding en verantwoording waterschappen". Het financiële kader uit de begrotingsbrief 2025, dat het AB juni jl. heeft vastgesteld, vormt het vertrekpunt voor deze begroting. Mutaties ten opzichte van dit kader worden in dit voorstel en in de begroting nader toegelicht.

Bij de tariefberekeningen is uitgegaan van de Kostentoedelingsverordening watersysteembeheer 2024. Met ingang van het jaar 2026 zal (naar verwachting) het nieuwe Belastingstelsel van kracht zijn en moet er een nieuwe kostentoedelingsverordening vastgesteld worden.

ARGUMENTENRentepercentage (beslispunt 1)

In de begrotingsbrief is als uitgangspunt voor het aantrekken van langlopende leningen gekozen voor een rentepercentage van 3%. Wij achten het verantwoord om dit percentage, gezien de ontwikkelingen op de kapitaalmarkt, in de begroting bij te stellen naar 2,75%.

Bouwrentepercentage (beslispunt 2)

Tijdens de bespreking van de Begrotingsbrief 2025 heeft u als kader vastgesteld om voor de toerekening van bouwrente 2% te blijven hanteren. In ons beleid is eerder vastgelegd dat we de meerjarige renteverwachting uit de begroting moeten hanteren. Die wordt in de begroting 2025 nu meerjarig ingeschat op 2,75%.

De omvang van de jaarlijks te activeren bouwrente was tot voor kort minimaal. Vanwege het besluit om deze werkwijze ook bij HWBP-projecten toe te passen, waarbij sprake is van voorfinanciering, is de omvang van post bouwrente aanzienlijk toegenomen. Gezien de gewenste lastenbesparingen en de rechtmatige toerekening van de kosten aan de juiste kostendragers stellen wij voor om 2,75% bouwrente te gaan hanteren. Hierbij valt de kanttekening te plaatsen dat deze ophoging een negatief effect heeft op de ontwikkeling van onze schuldpositie. Dit effect is aan de orde, maar is niet substantieel. Het toerekenen van een hoger percentage zorgt voor lagere jaarlijkse lasten van circa € 1 mln., doordat de rentelasten worden verdeeld over de afschrijvingsperiode. Het besluit om het bouwrentepercentage aan te passen moet er niet toe leiden, dat investeringskredieten herberekend en opnieuw vastgesteld moeten worden. Het gaat hier om een administratieve toedeling van de rentekosten, losstaand van de inhoudelijk realisatie van het project. Dit uitgangspunt zullen wij meenemen in een actualisatie van de financiële verordening, die wij naar verwachting eind eerste kwartaal 2025 aan u zullen voorleggen.

Aanpassing opslagfactor weerstandsvermogen (beslispunt 3)

WDO Delta houdt een weerstandsvermogen (algemene reserve) aan om de financiële gevolgen van risico's op te kunnen vangen. De huidige omvang van het weerstandsvermogen bedraagt € 7,5 mln. De wijze waarop de omvang van het weerstandsvermogen wordt bepaald, is door u vastgesteld en werkt als volgt. Jaarlijks worden risicodialogen gevoerd, daarbij worden financiële risico's geactualiseerd, toegevoegd en/of afgevoerd. De optelsom van risico's wordt daarna volgens een statistische methode gecorrigeerd. Vervolgens wordt de berekende omvang verhoogd met een opslagfactor voor onvoorziene risico's, hiervoor wordt een opslagfactor van 1,6 toegepast.

Het huidige beleid t.a.v. risicomanagement en weerstandsvermogen dateert nog uit 2016 (de opslagfactor is in 2020 aangepast van 1,3 naar 1,6). Om die reden wordt het beleid weerstandsvermogen op dit moment geactualiseerd en in het eerste kwartaal 2025 ter vaststelling aan u aangeboden. Het risicomanagement is de afgelopen periode op een hoger volwassenheidsniveau gebracht door o.a. risicodialogen en ook door kwalitatieve risico's en beheersmaatregelen in beeld te brengen en die actiever te monitoren. Om die reden zien wij de ruimte om straks (eerste kwartaal 2025) aan u voor te stellen om de opslagfactor voor onvoorziene risico's aan te passen van 1,6 naar 1,4. De achtergrond hierbij is om onnodig financieel middelenbeslag te voorkomen.

Wij stellen u voor om, vooruitlopend op de vaststelling van het geactualiseerde beleid risicomanagement en weerstandsvermogen, hierop te anticiperen en bij de berekening van de omvang van het weerstandsvermogen 2025 uit te gaan van een opslagfactor van 1,4 in plaats van 1,6. Hiermee kan de beoogde aanvullende storting in het weerstandsvermogen met ca. € 1 mln. worden verlaagd tot een storting van totaal € 0,161 mln. voor beide taken.

Begroting 2025 en meerjarenraming 2026-2029 (beslispunt 4 en 6)

De indeling en vormgeving van deze begroting zijn niet gelijk aan die van vorig jaar. Dit is gedaan om de leesbaarheid van de begroting te vergroten. Verder is eind 2023 het Waterschapsbesluit gewijzigd om meer aansluiting te vinden bij de verslaggevingsregels voor gemeenten en provincies. Deze wijzigingen hebben gevolgen voor de inrichting van de begroting en meerjarenraming (MJR). Enkele wijzigingen zijn:

- extra jaarschijf in de meerjarenraming (2029);
- hoofdstuk 2 begint met in- en externe ontwikkelingen, die in de programma's uitgebreider terugkomen;
- in de programma's is een koppeling gemaakt met de verbonden partijen en hun bijdrage aan het doelbereik;
- in het hoofdstuk Waterschapsbelastingen zijn enkele overzichten opgenomen, die in voorgaande jaren in het bestuursvoorstel werden opgenomen;
- extra financiële kengetallen, namelijk: netto schuldquote, wendbaarheid en lastendruk;
- een verplichte paragraaf over assetmanagement (hoofdstuk 9.2);
- overzicht van de voorgenomen investeringen per programma (hoofdstuk 10.4);
- een geprognosticeerde balans.

Financiële mutaties t.o.v. begrotingsbrief 2025

De autonome en nieuwe ontwikkelingen die waren gepresenteerd in de begrotingsbrief, zijn verwerkt in de voorliggende begroting. In hoofdstuk 2 zijn deze mutaties uiteengezet. Daarnaast zijn er nu enkele aanvullende mutaties doorgevoerd en die zorgen per saldo in de eerste drie jaren voor een lager financieel kader. Het kader in de voorliggende begroting is ruim € 1,5 mln. lager dan het kader in de begrotingsbrief.

Financieel kader begroting 2025 en MJR 2026-2029 (bedragen * € 1 mln.)	2025	2026	2027	2028	2029
Financieel kader begrotingsbrief 2025	€ 177,38	€ 187,86	€ 197,42	€ 200,19	€ 202,35
+ Nieuwe ontwikkelingen	€ 0,25	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00
+ Autonome ontwikkelingen	€ 1,17	€ 1,71	€ 1,64	€ 1,59	€ 1,56
- / + bijstelling kapitaallasten	€ -2,95	€ -3,49	€ -3,00	€ 4,04	€ 9,89
Financieel kader begroting 2025 en MJR 2026-2029	€ 175,85	€ 186,08	€ 196,06	€ 205,82	€ 213,80

Lastenbeheersing

Spoor 1 van het traject lastenbeheersing is afgerond en het resultaat is verwerkt in deze begroting. De taakstelling van € 5,3 mln. is volledig ingevuld. In 2025 krijgt het traject een vervolg. We monitoren niet alleen de voorgestelde besparingsvoorstellen, maar zoeken ook naar nieuwe maatregelen om de lasten in de toekomst verder te beheersen. Daarnaast starten we in 2025 met een nieuwe opzet van de begroting, zodat de relatie tussen geld, doelen, prestaties en risico's inzichtelijker wordt.

Naast het volledig invullen van de taakstelling van spoor 1 is er sprake van minder meerkosten. Voor deze extra kosten claimen we geen aanvullend budget, maar we vangen die op binnen de bestaande kaders. Voorbeelden zijn: de toetsing van de regionale en primaire keringen (2025: € 475.000, 2026: € 280.000), programmamanagement voor de waterketen (structureel € 250.000) en tot slot de inzet van muskusrattenbestrijders voor inspectie en monitoring op graafschade door bevers (structureel € 200.000).

Verdeling kosten programma Maatschappij en Organisatie

Wij stellen voor de kosten van het programma Maatschappij en organisatie, net als voorgaande jaren, te verdelen over de taken watersysteem en zuiveringsbeheer op basis van de verhouding van de kosten per taak in 2025. Dat resulteert in een verdeling: watersysteem 60,1% en zuiveringsbeheer 39,9%. In 2024 was die verhouding 60,9% en 39,1%.

Algemene reserves

Het algemeen bestuur heeft een kaderstellende en controlerende rol. Om die rol te faciliteren krijgt u via de begroting een geactualiseerde paragraaf Risicomanagement en weerstandsvermogen aangeboden (par. 9.1.2). Ten aanzien van de risico's hebben wij naar de actualiteit van de financiële impact gekeken, voor zover het risico's met een impact op de weerstandscapaciteit betreft. De benodigde weerstandscapaciteit (net als in voorgaande jaren berekend via de Monte Carlo simulatie) neemt voor de algemene reserves watersysteembeheer toe en zuiveringsbeheer af naar respectievelijk € 4,150 mln. en € 3,550 mln. (is nu € 3,892 resp. € 3,647 mln.). Bij de berekende omvang van het weerstandsvermogen zijn wij uitgegaan van een opslagfactor van 1,4 voor onvoorziene risico's.

Wij stellen voor om bij deze begroting 2025 de intentie uit te spreken om deze reserves aan te vullen vanuit het resultaat 2024. De definitieve besluitvorming hierover zal plaatsvinden bij de behandeling van de jaarstukken 2024.

Tariefscenario's waterschapsbelastingen

De totale lasten voor watersysteembeheer (€ 105,7 mln.) en zuiveringsbeheer (€ 70,1 mln.) worden omgeslagen in onze belastingtarieven. In dit bestuursvoorstel zijn we voor de berekening van de tarieven uitgegaan van de inzet van de egaliseringsreserves conform de begrotingsbrief. Hierbij was ons streven om de toename van het tarief voor de inwoners (watersysteem) met ca. 4% te beperken en voor de zuiveringstaak rond de 6% uit te laten komen. Dit streven is in deze begroting gelukt voor het watersysteemtarief; de stijging is zelfs duidelijk lager uitgekomen dan 4%. Voor zuivering lukt dit niet met de voorgestelde inzet van de egaliseringsreserve. Dat komt onder andere door de extra kosten/minder opbrengst van rwzi Echten en hierdoor is ook het aandeel in de kosten van M&O iets hoger geworden.

Het laatste boekjaar van de meerjarenraming (2029) moet volgens de provinciale norm geheel kostendekkend zijn; er kan in dat jaar geen sprake zijn van inzet van de egaliseringsreserve(s). De verwachte uitgangssituatie voor wat betreft de stand van de egaliseringsreserves op 1 januari 2025 is:

Watersysteembeheer € 7,304 mln.

Zuiveringsbeheer € 2,950 mln.

In deze stand van de egaliseringsreserve is rekening gehouden met het financiële resultaat volgens de laatst vastgestelde jaarrekening (2023) inclusief de herijking van het weerstandsvermogen en met de voor 2024 begrote inzet van de reserves.

Wij stellen u voor om in 2025 de egaliseringsreserves als volgt in te zetten: Watersysteembeheer € 6,208 mln. en Zuiveringsbeheer: € 2,508 mln.

In de jaren 2026 t/m 2029 wordt geen egalisatie ingezet en is het tarief kostendekkend.

De verwachte stand van egalisereserve Watersysteembeheer is € 1,1 mln. per eind 2025 en egalisereserve Zuiveringsbeheer: € 0,44 mln. Hierbij is nog geen rekening gehouden met het jaarrekeningresultaat 2024 en de herijking van het weerstandsvermogen 2025.

Deze keuzes leiden tot de volgende belastingtarieven voor 2025:

Inzet ER 85%				
Tarieven	2024	2025	Verschil €	Verschil %
Inwoners	€ 128,24	€ 130,21	€ 1,97	1,5%
Agrarisch en overig ongeb. binnendijs	€ 90,51	€ 92,77	€ 2,26	2,5%
Agrarisch en overig ongeb. buitendijs	€ 22,63	€ 23,19	€ 0,56	2,5%
Agrarisch en overig ongeb. binnendijs wegen	€ 181,03	€ 185,54	€ 4,51	2,5%
Agrarisch en overig ongeb. buitendijs wegen	€ 45,26	€ 46,39	€ 1,13	2,5%
Bos en natuur	€ 6,39	€ 6,52	€ 0,13	2,0%
gebouwd per € 100.000 waarde binnendijs	€ 42,60	€ 41,00	€ -1,60	-3,8%
gebouwd per € 100.000 waarde buitendijs	€ 10,65	€ 10,25	€ -0,40	-3,8%
Zuiveringsheffing / verontreinigingsheffing	€ 75,98	€ 81,57	€ 5,59	7,4%

Vertaald naar soorten huishoudens en bedrijven (lastenprofielen) leidt dit tot het volgende beeld voor de komende begrotingsjaren. Hierbij is geen rekening gehouden met eventuele gevolgen van het nieuwe belastingstelsel.

Inzet ER 85%						
Profielen	2024	2025	2026	2027	2028	2029
	eenpers.h.h. huurwon	€ 204,22	3,7%	10,8%	4,8%	4,5%
eenpers.h.h. koopwon	€ 361,84	0,5%	9,0%	4,2%	5,1%	4,2%
meerpers.h.h. huurwon	€ 356,18	5,3%	11,9%	4,1%	3,5%	2,1%
meerpers.h.h. koopwon	€ 513,80	2,5%	10,3%	3,8%	4,2%	3,0%
agrarisch bedrijf	€ 5.880,35	2,4%	10,1%	6,6%	6,6%	5,9%
natuurterrein	€ 6.390,00	2,0%	10,1%	6,5%	6,8%	6,0%
groothandel	€ 1.682,06	-0,2%	8,7%	3,2%	4,7%	3,7%
productiebedrijf	€ 28.545,00	5,1%	12,0%	3,1%	2,9%	1,4%

Delegatielijst voorgenomen investeringen 2024-2026 (beslispunt 5)

Als algemeen bestuur delegeert u bevoegdheden met betrekking tot investeringen aan het dagelijks bestuur. De gedachte hierachter is dat u de kaders heeft gesteld en daarvoor middelen heeft gereserveerd. Het is aan ons om daarbinnen de juiste keuzes te maken die tot doelbereik moeten leiden. De bijgevoegde delegatielijst voorgenomen investeringen geeft aan welk orgaan bevoegd is over welke investering te besluiten. Wij hebben de delegatielijst voorgenomen investeringen 2024-2026 in het kader van deze begroting geactualiseerd, om deze vast te stellen voor het komende jaar. Voor de totstandkoming van de delegatielijst hebben wij als uitgangspunt de gebruikelijke criteria gehanteerd. Dat wil zeggen dat wij voorstellen dat u met deze delegatielijst de beslissingsbevoegdheid over de volgende investeringen aan ons als dagelijks bestuur delegeert:

- operationele investeringen die betrekking hebben op de dagelijkse gang van zaken, zowel nieuw als vervanging, baggeren en groot onderhoud;
- deelprojecten < € 500.000 ten behoeve van watersysteem (met uitzondering van WOM-projecten), projecten voor de waterketen en ondersteuning van de organisatie;
- de planuitwerkingen van WOM-projecten;
- vispasseerbaar maken van gemalen en stuwen < € 500.000;
- vervanging/groot onderhoud van standaard stuwen en gemalen;
- voorbereiding groot onderhoud grote gemalen en specials;

- landelijke solidariteitsbijdrage HWBP;
- investeringen DuurzaamDoen (zon, broeikas en circulair).

Naast bovenstaande criteria is het voorstel enkele wijzigingen in de uitgangspunten door te voeren. Die afwijkingen ten opzichte van voorgaande jaren zijn als geel gearceerde kruisjes in de bijlagen weergegeven. Daarnaast is het voorstel om:

- voorschot voor het verkennings- en planuitwerkingskrediet HWBP bij het DB te beleggen.
Het voorstel om bij HWBP kredieten de besluitvorming lager in de bestuurlijke lijn te leggen betreft alleen de voorschotaanvraag. Dit voorschot is nodig om als organisatie te beginnen met de verkenning, zodat ook administratief de uitgaven in deze startfase separaat geadmistreerd kunnen worden. De organisatie wil hiermee onnodige behandelingen door het AB voorkomen. Zodra het volwaardige krediet voor deze fase benodigd is en ook het subsidieverzoek hier onderdeel van gaat vormen, wordt, zoals gebruikelijk, aan u een voorstel voorgelegd.
- De verkenning en planuitwerkingskredieten WOM en de kredieten van het vismigratieprogramma voortaan te clusteren op één regel. De keuze om bij de WOM- en vismigratieprojecten te kiezen voor een clustering heeft te maken met de wens om flexibeler te zijn tussen de exacte plannen, zowel qua inhoud als qua budget.

Bandbreedte (staat tussen haakjes met BB: +/- xx%)

De projectorganisatie werkt aan verschillende type projecten. Ondanks dat er grote verschillen zijn (tussen bijv. rioolgemaal en HWBP-projecten), kunnen we op hoofdlijnen 5 ontwerpfases onderscheiden:

- Verkenning/Planstudie (VV);
- Schetsontwerp (VKA);
- Voorlopig Ontwerp (VO);
- Definitief Ontwerp (DO);
- Contractvorming (Bestek).

Gedurende deze fasen wordt steeds een inschatting gemaakt van de uiteindelijke realisatiekosten. De projectorganisatie hanteert per fase een mate van onzekerheid (bandbreedte), die naar mate het project verder vordert steeds kleiner wordt. Dit omdat de plannen en de hieraan gekoppelde werkzaamheden concreter worden. Daar waar sprake is van een bandbreedte hebben wij dit in de delegatielijst voorgenomen investeringen ook vermeld. Het bedrag van de voorgenomen investeringen is een gemiddelde van de bandbreedte.

FINANCIËN

Na besluitvorming door het algemeen bestuur vormt de voorliggende begroting het vertrekpunt voor ons handelen in de jaren 2025-2029. In de begrotingsbrief 2026 zal dit financieel kader opnieuw worden geactualiseerd.

JURIDISCHE EN/OF ORGANISATORISCHE GEVOLGEN

Met het vaststellen van deze begroting voldoet het algemeen bestuur van WDO Delta aan de wettelijke plicht om een begroting die in evenwicht is vast te stellen en die voor 1 december aan te leveren bij de Provincie.

BIJZONDERE AANDACHTSPUNTEN EN RISICO'S

De uitvoering van het beleid m.b.t. risicomanagement en weerstandsvermogen en bijbehorende beheersing staat beschreven in het begrotingsboekwerk in hoofdstuk 9, paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

OMGEVING; BETROKKENEN, PARTNERS EN DRAAGVLAK

In deze begroting wordt aangegeven welke doelen, effecten en resultaten we in het komende jaar willen bereiken. Ook wordt vermeld welke maatregelen daarvoor nodig zijn en welke middelen daarvoor ingezet zullen worden. Over de begroting zal via de gebruikelijke mediakanalen worden gecommuniceerd. Daarbij kan ook gebruik worden gemaakt van de in de begroting opgenomen infographic 'begroting in 1 oogopslag', die na behandeling in het AB wordt toegevoegd.

COMMUNICATIE

Via de website kondigen wij de bespreking van de Begroting 2025 en MJR 2026-2029 van ons waterschap aan en na afloop van de vergadering verschijnt er een persbericht.

VERVOLG / UITVOERING

Na de behandeling in het AB wordt er nog een boekwerk gedrukt, zoals u bent gewend. Hiervan ontvangt u, indien u zich hiervoor heeft aangemeld, nog via de post een fysiek exemplaar.

BIJLAGEN

1. Begroting 2025 en meerjarenraming 2026-2029;
2. Delegatielijst voorgenomen investeringen 2024-2026 versie 1 (vertrouwelijke versie, inclusief bedragen);
3. Delegatielijst voorgenomen investeringen 2024-2026 versie 2 (openbare versie, zonder bedragen).

Het dagelijks bestuur van het Waterschap Drents Overijsselse Delta

de secretaris-directeur,
E.M. van Grol

de dijkgraaf,
D.S. Schoonman